

Evangelikus Kántorlevél

— Szerkeszti: Finta Gergely —

Énekeljetek!

*Énekeljetek neki új éneket,
szépen zengjenek hangszereitek. Zsolt 33,2*

Talán a legjobb Luther szavaival kezdeni: „Isten egyik leggyönyörűbb s legdicsőbb ajándéka az ének. Haragszik is rá a sátán, mert sok kísértést és gonosz gondolatot úz el vele az ember. Az ördög egyszerűen nem bírja ki. Az ének a művészetek egyik legjelesebbje. A dallam megeleveníti a szöveget. Mint Saul királynál látjuk, elúzi a szomorúság lelkét. Az ének a szomorú ember legjobb orvossága, melytől a szív újra megbékél, feléled és megújul. *A zene Isten gyönyörű és dicső adománya, egyenesen a teológia rokona. Semennyiért nem adnám oda az én csekély zenei tudásomat. Rá kell kapatni s állandóan szoktatni az ifjúságot erre a művészetre, mert ez hasznavehető embereket nevel.*”

Nem ok nélkül idézem ezeket a sorokat azoknak, akik a gyülekezeti ének és zene szolgálatában állnak. Először is azért, mert tudniuk kell, hogy milyen fontos szolgálatban állnak. A gyülekezeti ének és az egyházi zene szerepe egyáltalán nem mellékes a gyülekezet és az egyes keresztyén emberek életében: segíti Isten igéjének megértését és megélését. *Szent szolgálat ez!* Azután meg azért jó ezeken a sorokon elgondolkodni, mert biztatnak a minél alaposabb szolgálatra. Mert ez a szolgálat nemcsak abban áll, hogy az istentiszteleten a kántori szolgálatot elvégezzük, szép darabokat eljátszunk a gyülekezetnek. Nevelni is kell kicsiket-nagyokat, *lelkesíteni őket.* Mostanában mintha kevesebbet énekelnének gyermekbiblia körben, hittanórákon, bibliaórákon, kevesebben vennének részt egyházzenei alkalmakon. Nem szabad ebbe belenyugodni!

Muntag Andor

A Mandák-kórus

Egy magára és az énekkar színvonalára valamit is adó kórus(vezető) általában hetente kétszer tart próbát. A világon talán nincs másik példa arra, hogy egy kórus tagjai havonta csak egyszer —az ország minden részéből saját költségükön utazva— összegyűljenek, hogy együtt lehessenek és kórusműveket tanuljanak.

Nem hetente kétszer, hanem havonta egyszer! Épeszű szakmabeli e hír hallatán csak egyet mondhat: egy ilyen kórus —és a vezetését vállaló balek— törvényszerűen és villámgyorsan megbukik.

Ez így is van. Másutt. De nincs így, ha a Mandák-kórusról van szó, mely immár kilenc éve él, virul, s egyre veszi az akadályokat: az „egyperces” művektől most eljutott Bach „Jesu meine Freude” c. húszperces motettája Viga-dó-béli bemutatásáig. Hogyan lehetséges mindez? Az egyedi kórustörténet csak az evangélikus kántorképzés hazai sajátos rendszere mellett érthető.

A Budapest melletti Fóton élt egy hajdani fölbirtokos család idősebb tagja: Mandák Mária, aki a második világháború után az evangélikus egyháznak ajándékozta ifjúsági célokra udvarházát a gyönyörű parkkal együtt. A „Mandák Otthon”-ra mint háttérre támaszkodva a szocialista évtizedekben Kiss János és Trajtlér Gábor szervezésében alakult ki a kántorképzés ma is élő rendszere. Lényege: a kántorképzőben a hallgatók négy-hét évet is eltöltenek, amíg a vizsgák sorozata után megszerezhetik a kántori oklevelet. Az iskolai tanév időszakában szombatoként utaznak Fótra, amit minden nyáron többhetes bentlakásos tanfolyam egészít ki. A hallgatók éneket, szolfézst, a harmónium- majd az orgonajáték fortélyait, partitúrajátékot tanulnak, amihez a három nyári tanfolyamon karvezetésórák társulnak. A nyári tanfolyamok előadói és hallgatói kórust alkotva ismerkednek a kórusirodalommal.

A többéves közös tanulás alatt az előadók és a hallgatók alaposan megismerik egymást, barátságok szövődnek. A nyári közös kórusélmények spontán alakították ki a „mi”-tudatot. Innen pedig már csak egy indító lökés kellett ahhoz, hogy az évente amúgy is kórus formájában összegyűlők év közben is együtt dolgozzanak.

Hafenscher Károly lelkész, az egyházi kórusmuzsika szerelmese évekig vezette az egyik nyári tanfolyam kórusát, majd —összebeszélve egy másik nyári tanfolyam kórusvezetőjével— 1989 végén Fótra próbára hívta össze a nyári kórusok tagjait: előadókat és hallgatókat. A résztvevők úgy döntöttek, hogy ezt többször meg kell ismételni. Eleinte két-három havonta jöttek össze, de 1992 őszétől már havi rendszerességgel folynak a próbák. Így jött létre a Mandák-kórus, melynek tagjai hivatalból kottaismerő fiatal kántorok, kántorjelöltek.

A ma 45 tagú ifjúsági énekkar igazi közösséggé formálódott: szeretik egymást, szeretnek énekelni, s szeretik a fokozatosan bővülő repertoár darabjait is. A havi próbahétvégéken péntek este kezdjük az első próbát, de alatta is folyamatosan érkeznek a kórustagok éjfélig Szegedről, Szombathelyről, Békéscsabáról, Pécsről, stb. A próba ugyan tizenegy órakor véget ér, de az emiatt reklamáló lelkes társaság még tovább énekel néhány kedvenc művet a hallban. Az együttlét öröme miatt nehezen megy az elalvás. Szombaton délelőtt és délután komoly kóruspróbákon készülünk a szolgálatokra. Szombat este elkezdődik egyes kórustagok hazautazása, hiszen vasárnap reggel otthon sokukra kántori szolgálat vár. Akik vasárnap délig tudnak maradni, azokkal a reggeli áhitat után még új művekkel ismerkedünk.

A távolságok és a költségek gyakoribb együttléte nem tesznek lehetővé, ezért a kórus olykor nem Fótton, hanem az ország különböző falvaiban és városaiban tartja —szolgálatokkal egybekötött— próbáit. Itt a hétvégeken két-három szolgálatra (istentisztelet, zenés áhitat, önálló hangverseny) is sor kerül, melynek szüneteiben új műveket is próbálunk. (Ha valahol rossz az orgona a kórustagok reparálnak rajta. Ha éppen orgonista közreműködő kell, a kántorok közül többen is jelentkeznek.)

Az énekkar az egyházi zenét olyan helyekre is igyekszik eljuttatni, ahol erre egyébként kevés az esély, de többször szerepelt nagy gyülekezetekben is. Szolgáltunk Ágfalván, Bakonycsernyén, Bakonyszentlászlón, Csóváron, Győrújbaráton, Iharosberényben, Kőszegdoroszlón, Ménfőcsanakon, Nagymányokon, Nemescsón, Öskün, Súron és Surdon. Ellátogattunk Aszód, Bonyhád, Cegléd, Győr, Keszthely, Nagykanizsa, Orosháza, Sárospatak, Sátoraljujhely, Sopron, Szeged, Szekszárd, Székesfehérvár, Szombathely és Budapest gyülekezeteihez is.

Az idei program jól szemlélteti a fentieket:

- I. 30. – II. 1. Fót, próbahétvége
- II. 27. – III. 1. Fót, próbahétvége
- III. 20. – 22. Cegléden templomi szolgálat, valamint szereplés a Kardos Pál- emlékhangversenyen
- IV. 24. – 26. Vas megyei próbahétvége: Szombathelyen diplomahangverseny, Nemescsón hangverseny, Kőszegdoroszlón istentiszteleti szolgálat
- V. 29. – 30. Fót, próbahétvége
- VII. 13. – 19. Sátortábor a Bükk-fennsíkon
- VII. 23. Hangverseny Balinkán a Szélrózsa ifjúsági találkozó keretében
- VIII. 3. – 22. Augusztusi tanfolyam Fótton (a kórus döntően e tanfolyamhoz kötődik)
- VIII. 29. Aszódon hangverseny a keresztény orvosok konferenciáján
- IX. 25. – 27. Fót, próbahétvége
- X. 30. – XI. 1. Fót, próbahétvége (XI. 1-én a Vigadóban Bach: Jesu meine Freude)
- XI. 20. – 22. Fót, próbahétvége (21-én istentiszteleti szolgálat Budapesten)
- XII. 29. – 31. Fót, próbahétvége (december 31-én 23 órától óévbúcsúztató hangverseny Budapesten, a fasori evangélikus templomban)

Az énekkar repertoárját Palestrina, Byrd, Purcell, Praetorius, Lechner, Vulpinus, Bach, Schütz, M. Haydn, Mendelssohn, Pekiél, Goudimel, Tinódi, Gárdonyi, Kodály, Bárdos és Halmos művei jellemzik.

A kórus tagjainak többsége ma is —előadói minőségben vagy hallgatóként— aktív résztvevője a kántorképzésnek. Enélkül a kórus nem is lenne Mandák-kórus. Boldog vagyok, hogy 1992 óta mellettük lehetek. Nagyon szeretem őket.

Balás István, a Mandák-kórus vezetője